

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Nrul de Duminică
pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Manuscripte nu se ina-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Boier și sătean.

De Eugen Brote.

Mersul repede înainte al statului român modern fundat la gurile Dunării se poticnește în mod brusc de raporturile insurmountabile ce există între două clase sociale: între boieri și săteni. Până acum n'a fost cu puțință a schimba în bine aceste raporturi, din contră ele s'au înrăutățit din ce în ce mai mult. Ca formă contrastele existente se manifestă mai ales pe terenul agrar, unde se ciocnesc interesele materiale; ca fond însă luptă de clasă privește întregul așezământ național care este amenințat în temelii sale. Schimbarea în bine a acestor raporturi era cu atât mai grea cu cât lipsea până acum materialul istoric al dezvoltării lor, indispensabil pentru judecarea cu temei a chestiunii și pentru soluținea ei. Cu toate că chestiunea era arzătoare, cu toate că literatura română a produs mai ales în timpul din urmă o mulțime de lucrări agrare, un studiu serios, întemeiat pe documente și făcut de un bărbat competent nu s'a aflat printre ele.

De abia în decursul anului curent ne-a fost dat să primim o carte, care se încearcă a fixa în mod științific și cu dovezi certe istoria agrară a Moldovei. Dl Radu Rosetti, un descendent învățat din o familie mare boierească, a publicat opul său »Pământul, Sătenii și Stăpânii în Moldova« (București, Socec 1907), care, după cum ne spune autorul, este rezultatul unor cerce-

tări începute acum optsprezece ani. Dl Rosetti a scrutat arhivele statului, bogata colecțiune de documente a Academiei române și în deosebi cele douăzeci volume manuscrise relative la chestiunea țărănească și întocmite de un alt boier mare iubitor de carte, de Dimitrie C. Sturdza (Scheianul).

Conduși de dl Rosetti pășim acum pentru prim dată pe un teren sigur în labirintul chestiunii grave, cari azi ocupă toate puterile vii ale organizațiunii de stat român și preocupă tote spiritele și mișcă toate inimile întregii suflări românești. Din opul dlui Rosetti atât de important, valoros și actual, n'a apărut până acum decât tomul întâiu, care desfășură evenimentele până la Regulamentul organic (1834), o lege ce a dat lovitură de moarte existenței economice a sătenilor. Se cuprinde însă în această primă parte a lucrării deja material suficient pentru a orienta pe oricine cu privire la dezvoltarea raporturilor între boier și sătean.

Baza dela care pornește dl Rosetti în expunerile sale este *dreptul românesc* (jus Valachorum) așa precum există el în toate așezămintele românești din Ungaria, Polonia, Țara-românească și Moldova, în deosebire de drepturile și obiceiurile altor popoare și națiuni de pe acele vremuri. După acest jus Valachorum hotarul satului românesc se împărțea în jirebii. O casă în vatra satului avea o jirebie cu loc în țarină, în câmp și în pădure. Sătenii își alegeau pe unul dintre ei ca conducător, care se nu-

mea cneaz; acesta îi judecă, îi pedepsește și menține buna ordine între ei. Românii locuitori ai satului erau oameni liberi și cuprindeau din hotarul satului atât cât puteau munci.

Posesiunile lor se numeau ocine (patri-monii). Rămășița hotarului nelucrată era averea obștească și se stăpânea în devălmășie. Pentru ocărnuirea și judicia sa cneazul primea dela fiecare ocină a zecea parte din produsele ei. Afară de zăciuală cneazul mai avea dreptul exclusiv a ținea moară, la care sătenii erau obligați să macine, și a ținea cârcimă și sătenii numai la aceasta aveau voie să se cinstească. Dregătoriile cnezatelor erau ereditare dela părinți la fii.

După întemeierea Domniei moldovenești domnii confirmă constituția satelor așa precum au găsit-o, și reclamă pentru sine satele găsite fără cneaz, precum și satele, în care neamul cneazului se stinge fără moștenitori. Confirmările și danile domnești nu se referau la pământuri și dreptul de proprietate al lor, ci totdeauna la cnezate, la deregătorie, care acum ia numirea de judecie. Cneazul este numit stăpânul sau județul satului. Deodată cu aceste confirmări domnești însă, se furișează pe nesimțite o mică și la aparență neînsemnată schimbare în dreptul românesc: judeciile începeau a se vinde cu consimțământul Domnului, și nu numai ca corpuri întregi ci și în parte. Astfel încă dela începutul secolului XV se găsesc sate cu mai mulți stăpâni și stăpâni cu mai multe sate. Parcelarea și comasarea judeciilor era altcum

FOIȚA ORIGINALĂ A «TRIBUNEI».

„Convorbiri de Luni“.

D-na de Pompadour.*)

Așa o visez eu...

Într'un cabinet intim, (după capriciul geniului ei: mobile de Boule risipite cu o grație artistică, porțelanuri de Saxa, panouri zugrăvite de Lancret, cu scene pastorale în privazuri sculptate în gingașe mlădițe, ori în frunze de palm, frize în stilul Ludovic al XV-lea, tablouri de Boncher și Vanlor, un clavecin pictat din trandafir de Provanța, draperii de mătase împodobite cu foi și cu buchete... În dosul unui paravan cu scene romantice, pictate de Watteau, d-na de Pompadour, înaltă, frumoasă cu pieptul dăvălit, cu mâni albe, — albe ca ninsoarea — înfășurată în rochie lungă, bogată, împodobită cu mlădițe înflorite, visează într'un jeț ducal, petreceri ce vor slei tezaurul Franței, născocind o artă, care să cumpănească cu geniul ei corupția, apoteoza metresei care a stăpânit inima celui mai apatic din regii Franței.

Această femeie care se înalță prin meșteșugul cochetăriei până la rangul de metresă oficială a regelui, a fost fata unui sindic de ferme Lenormand de Tournehem și al unei femei elegante dela care moșteni geniul artei pe care o creă. D-na de Tournehem își crescuse copila cu maistrii de litere și de arte frumoase.

Fata era pătrunzătoare, plină de rivnă și de ambiție.

*) Din volumul «Femei celebre» ce va apărea în curând.

La douăzeci de ani, tată-său o căsătorii cu nepotul lui: Lenormand d'Etiolles, care trăia într'un castel străbun, lângă pădurea Sénart — codru de vânătoare al lui Ludovic al XV-lea.

D-na d'Etiolles văzând pe rege, întinse răsboiul de zână măiastră în care avea să fească farmecul cu care să subjughe pe monarh — soțul celei mai pioase și mai urgisite femei.

De câte ori pădurea din Sénart, tremura de cornurile vânătorilor, d-na d'Etiolles urmărea pe rege în trăsură... aproape, tot mai aproape, de-a pururi ispititoare în podoabele ei, în grațiile-i meșteșugite, clasice, furate poate dela zinele antice, cari de multe ori încurcau în ițele lor, zeii stăruitori ai Parnasului.

Regele corupt care avea atunci ca metresă pe Domnișoara de Chateaupoux, o văzu, rămase sedus și după moartea neașteptată a acestei Domnișoare, căută s'o cucerească, se frământă ca acei truveri de odinioară, cari tânjeau pe luturi și pe chitare după damele frumoase, surghiunite în turnurile vechilor castele.

D-na d'Etiolles încinse patima aceasta și la un mare bal mascat dat la hotel de Villé în Paris, cu măiestria vicieșugurilor și cochetăria ei, avu o izbândă desăvârșită asupra regelui egoist a cărui ambiție era să aibă femei, să se îmbete de farmecele lor, pe când Franța era a favoriților și a metreselor risipitoare, cari aveau să sdruncine edificiul statului și să pregătească teroarea revoluțiunii.

După întâlnirea dela Hotel de Villé regele urzi întâlniri la Versailles și Paris, dar d-na d'Etiolles nu se mulțumea numai cu atât, voia altceva... Stăruia după faima rangurilor, visă povestea unei

fete, care născută dintr'un sindic de ferme și o femeie elegantă, ajunge cu geniul vicleniei și al corupției să poarte stema de regină a Franței.

Plină de îndrăzneală așa pe neașteptate, pătrunde într'o zi în cabinetul intim al regelui, se aruncă în genunchi la picioarele lui și-i ceru sprijin împotriva bărbatului său:

— Sire, zise ea, d'Etiolles știe tot...

Regele fără să cugete, o instală în palat, iar pe d'Etiolles, amenințat cu închisoarea Bastilei, îl trimise la Avignon și-i dete un post, ca să tacă.

La 1745, Ludovic al XV dăruî femeii adăpostite în palatul său castelul de Pompadour dela care își luă numele și o înălță la rangul de marchiză.

De acum înainte începe domnia ei, domnia femeii corupte care stăpâni Franța nouăsprezece ani, jucându-se cu averea țării, cu toate demnitățile civile și militare ale regimului.

— Eu fac ce pot, zicea regele, după mine vie potopul.

Dela rangul de marchiză, d-na de Pompadour fii ridicată la acela de ducesă și apoi de damă de onoare a curții.

Ce batjocură din partea regelui!

D-na de Pompadour era însăș regina, pe când adevărata regină a Franței, sufletul bun al Mariei Lecinska, fiica craiului Poloniei, părăsită de rege, lovită în amorul și demnitatea ei și ingenunchiată în fața metresei atotputernice, trăia izolată în jurul câtorva prieteni buni și drepti, săvârșind pietăți atingătoare și îngrijindu-se cu o evlavie sfântă de religie.

Stăpânirea d-nei de Pompadour pe care Friederik al II-lea o numiă — *le règne du cotillon* —

condiționată în mod firesc, fără vânzări, prin dreptul de moștenire al diregătoriei. Părtașii la stăpânirea unei judecii se numeau răzeși. Dacă parcelarea devenea cu timpul atât de multiplă răzeșul se pomenea în urmă cu un venit atât de redus, încât trebuia să-i vie gândul sau să vândă partea lui altuia, sau să lucreze el însuși părțile de jirebii ce erau pe partea sa. Amândouă aceste eventualități au fost puse în practică. Alungarea sătenilor de pe jirebiile lor de către răzeșii sărăciți era o măsură arbitrară, o spoliare, însă fără pagube materiale pentru sătean; el se ducea în alt sat, căci pământ nelucrat era destul. Răzeșul, care alunga pe sătean de pe jirebie și lucra el însuși fără zăciuală pământul, a devenit astfel din diregător proprietar de fapt, adevărat numai prin mijlocul spoliării, însă faptul s'a prefăcut cu timpul și în drept. De altă parte vânzările părților răzășești, confirmate de domni, a știrbit dreptul românesc tot mai mult până ce l-a desființat cu totul. Stăpânii cu ocini multe înghit ocinile cu stăpâni mulți, și nu numai prin transacțiuni neprihănite, prin vânzări și cumpărări cinstitute, ci prin *abuz de putere*, prin *corupțiuni* și *înșelăciuni*. Transacțiunile se înveninase și mai mult prin venirea în țară pe la începutul secolului al XVII unei droaie de străini, protegiați ai stăpânirii. Dl Rosetti ne spune că în acest timp au venit din Țarigrad cinci familii fruntașe, între cari Cantacuzineștii, Ghiculeștii și Roseteștii, ca să se așeze în țară. În urma lor au năvălit o mulțime de greci de a doua mână, cari obțineau slujbe, se căsătoreau cu fete de boieri mai de rând și cumpărau și moșteneau ocini.

»Era vederat că acești greci, mari și mici — zice dl Rosetti (pag. 240) — ajunși aici în stăpâniri de hotare și de oameni, nu puteau să fie însuflețiți față de amândouă decât de dorința de a stoarce cât mai mult era cu puțință din ele. Ce cruțare puteau să aștepte dela ei niște țărani de alt neam, de cari nu-

lega nici o tradițiune și pe cari îi desprețuiau pentru simplitatea minții lor... Multe meșteșuguri învățat-au negreșit stăpânii moldoveni dela acești străini deștepti peste măsură, înzestrați cu oarecare cultură, *dar de o lăcomie cu atât mai cumplită cu cât erau flămânzi și cu totul lipsiți de ori ce scrupul*».

Dela începutul veacului al XVII-lea dignitarii și slujbașii țării adună în mâna lor o sumă de sate și fac astfel averi uriașe. Această clasă stăpânitoare se numea boerime și stăpâneă cea mai mare parte a țării. Pe lângă sătenii liberi mai existau în Moldova, încă pe la sfârșitul secolului al XVI-lea o categorie de locuitori cu o libertate mărginită, cari se numiau »vecini«. Ei erau legați de hotarul satului în care se află (glebea adscriptus), dedeau zăciuală ca și ceialalți locuitori liberi, însă datorau stăpânului un număr de zile cu mult mai mare decât ceialalți. La început puțini numărul lor a crescut din ce în ce mai mult prin lăcomia și fărâdelegile boierilor așa că pe la începutul secolului al XVIII-lea jumătate din săteni erau reduși la vecinătate. Totodată se urmărea tendința a mărgini din ce în ce mai mult libertatea vecinului și a-l reduce la robie desăvârșită.

Sub domnirea fanarioților aceste rele nu puteau să scadă ci trebuiau să crească și mai mult. »In materie de dobândire de pământ — zice dl Rosetti — »nu există morală în veacul al XVIII-lea. Toate mijloacele erau bune«.

»Aceste mijloace pleacă dela înșelăciune și intimidare pentru a ajunge până la crimă«. Boierii, mari și mici, caută a-și asigura pe stăpânirile lor un izvor din ce în ce mai mare de muncă neplătită și sigură, și a reduce la cât mai puțin dreptul strămoșesc de folosință a săteanului asupra hotarului locuit de el. Totodată se concentrează într-o singură mână boierească tot mai multe sate, se formează latifundiile. După un recensământ făcut din porunca lui Alexandru Moruz la 1803, boierimea stăpâneă mai mult

de jumătate din toate satele moldovenesti (927 din 1713 sate). Familia Gyka avea 52, familia Ruset (Rosetti) 57, familia Balș 60 și familia Sturdza 65 sate, în total aceste 4 familii 234 hotare sătești. »Boierii cei mari stau la Iași lângă Domn, izvorul tuturor foloaselor. Slujbele cele grase sunt monopolul lor, pe care uneori îl împart cu grecii veniți în urma Domnului. Supuși, până la umilință față de stăpânul vremelnic, care a cumpărat scaunul dela turci, ei sunt puternici și trufași față de cei mai mici. Trecerea lor este aproape fără margini la Domn. Ei sunt deasupra legilor, cari nu par făcute pentru ei și cari sunt înlăturate de hatârul lor de câte ori au interes la această înlăturare.

Un om de rând nu poate niciodată să aibă dreptate față de o asemenea putere. Acești puternici se recrutau dintr'o tovarășie mică alcătuită de vre-o douăzeci și vre-o câteva familii. Celelalțe sute de neamuri, cari alcătuisă altădată clasele stăpânitoare a țării sau dispăruse în rîndurile răzășimii fărănitate acum cu desevărsire, sau ocupau slujbe mici de tot, desprețuite de neamurile cele alese, sau trăiau pe moșile lor nebăgați în samă. Unii dintre aceștia ocupau boerii de mână a treia sau a patra, alții erau feciori de boieri fără boierie, sau chiar mazili, adecă oameni fără boierie, a căror moș (bunic) fusese boier. Mai jos se găseau neamurile și răzeșii supuși birului. Nu încapă îndoială că ambele fracțiuni ale clasei stăpânitoare arătară *aceeași sete de pământ și aceeași lipsă de scrupul* în despoierea nemiloasă a obștiilor răzășești de ocinile lor. Dacă cei mici răpiră mai puțin decât cei mari, cauza acestei deosebiri trebuie căutată numai în puterea lor mai mică. Aceeași lipsă de scrupul și aceeași lăcomie de câștig o arătară atât boierii cei mari, membrii oligarhiei atât de puternice, cât și boierii cei mici și mazili în năzuința lor statornică și izbutită de a *desbrăca țărănimea, așezată pe hotarele stăpânite de dânsii, de dreptul ei străvechiu de folosință asupra*

eră prologul faimoasei revoluțiuni, pe care Ludovic al XV-lea o prevedea fără să se turbure.

Ea alegea ministrii, ea alegea generalii.

Părăsind vechea politică a Bourbonilor, în urma lingușirei Mariei Tereza care o numia: »ma bonne amie« împinse pe rege la alianța cu Austria și luă parte la războiul de șapte ani, împotriva lui Friederik al II-lea.

Războiul fu nenorocit pentru Franța, căci din alianța cu casa de Habsburg, care eră condusă de geniul lui Kaunitz, ea rămase umilită perzându-și faima de putere mare și glorioasă.

Frumusețea d-nei de Pompadour fiind repede trecătoare, celebra femeie căută să păstreze stăruința regelui către ea, prin născocirile neîntrecute ale spiritului, plimbându-l, interesându-l isvodind plăceri corupte în castelele, pe cari le construia ori le orânduia pentru aceasta: Bellevue, Choisy, Ermitagiul din Versailles, Ménares, Montretoul, în cari risipiă cu o dărnicie fatală tezaurul Franței, bogăția unei arte inspirată din geniul ei și cunoscută lumii cu numele de stil Ludovic al XV-lea, stil Pompadour...

Arta creată de ea, ială partea strălucitoare, partea bună din influența nefastă a d-nei de Pompadour. Și dacă arta aceasta în care linia curbă și viziunea romantică înfrânge eleganța și majestatea regală din stilul Ludovic al XIV-lea precum și măreția, caracterul fanatic, de o filozofie severă al artei gotice, atunci geniul ei trăgând în cumpănă corupția sexuală, Franța îi datorește cuvântul drept al gloriei artistice.

În viziunile ei de artă, d-na de Pompadour născocî odăile mici pentru mai multă intimitate.

În decorațiune dete imperiu liniei curbe și spiralei luând ca motiv: frunze, cochilii, mlădițe, buchete... În pictură se înamora de scenele răzătoare... Visă idile câmpenești, scene pastorale, dănuitori, veseli, tamburinari din Sud, crânguri și dumbrăvi. Creă manufactura de Sèvres — industria națională a Franței — care plăcu lumii întregi, strânse cu cheltuieli enorme mobile de Boule și sprigină pictorii și literații, pe Lancret supranumit ca și maestrul său Watteau — pictorul serbărilor galante — pe Boucher, La Tour și Vanloo, pictorii faimoși ai curții, pe Bouchardon, Marmontel, Crebillon — povestitorul corupției din înalta societate a timpului — pe Duclos moralistul, pe marele Voltaire care-i dedică una din cele mai strălucite opere ale sale și în sfârșit pe Helvetius, căruia îi sprigină tot senzualismul filozofic.

Frumusețea artei Pompadour, ridică vălul corupției după imagina ei și icoana celebrei metrese rămâne astfel o glorie a Franței, alături de celelalte genii ale ei.

Faimoasa femeie muri la Versailles — părăsită de rege, uitată și umilită.

Carul mortuar porni spre locuința eternă pe un timp ploios, cu nori ca plumbul, sfâșiați de vânt și târși deasupra turnurilor de castel.

Când începură să sune clopotele într-o întâmpinarea cortegiului trist și sărac, Ludovic al XV-lea surădea, desmierdat de d-na de Barry, noua lui metresă.

Curios o clipă, ieși de sub pologul patului, se duse spre fereastră, trase la o parte draperia de mătase cu buchete Pompadour, șterse geamul

aburit cu mâna și zărind cortegiul marchizei, care se ducea la groapă grăi ironic:

— D-na Marchiză n'are timp bun pentru călătorie.

Apoi lăsă draperia și se înfășură în brațele d-nei de Barry, care-l aștepta în pat.

Gh. D. Mugur.

Aurelia Cionca.

— Schiță biografică. —

Cine dintre ai noștri, iubitori de neamul lor și mândri de gloriile lui, cine chiar dintre străinii cunosători ai mișcării muzicale universale, — cine ar putea spune că nu i-ar fi auzit de nume cel puțin, dacă n'a fost fericit să-i audă jocul minunat pe clapele pianului?

D-șoara Aurelia Cionca, deși foarte tinără încă — abia are astăzi optsprezece ani — a devenit prin genialitatea sa, prin jertfele uriașe ale părinților, prin zelul și munca ei vrednică de admirație, o stea de mână întâi în lumea muzicală cea mai înaltă și o glorie dintre cele mai strălucite ale poporului românesc, mărturie clasică a geniului nostru în fața străinilor culți de ori și unde.

Născută în București, »unde răsare soarele pentru toți românii«, precum se exprimă dl I. Slavici, — tinăra Aurelia Cionca văzu lumina zilei în frumoasa lună Maiu, luna poezilor și cântăreților, anul 1899. Părinții ei, profesorul Ion Cionca, vechiu și prețuit dascăl și cărturar român și mama ei, un spirit aies ea însăși, au în-

pământului. Tendințele de căpățenie ale boierimeii mari și mici, ale clasei stăpânitoare în veacul al XVIII sunt *lăcomia de bani și setea de pământ*, o desevărsită lipsă de scrupul și de omenie în alegerea mijloacelor spre a-și însuși atât bani cât și pământul, și o *ignorare desevărsită a intereselor țării* de câte ori acele interese nu erau în legătură cu averea lor», (pag. 366).

Dar încurând a venit și altă nouă calamitate pe capul bieților săteni din ce în ce mai mult strimtorați și aserviți de boieri: *arendașii*. Armeni, greci și ovrei, veneau în țară în prima jumătate a secolului XVIII și speculau valoarea nouă, *munca săteanului*, care tot mai mult era pusă în serviciile și în folosul boierului. Clasa arendașilor, care asigură boierimeii o vieță ticită și plină de desfătări, era și mai lăcomă decât stăpânii.

»Stors și jăfuit — continuă dl Rosetti — din toate părțile, dorința de a se îmbogăți perî din sătean, *indolența* îi crescă când văzî că el de munca lui n'are parte și se folosesc alții. Călcat și smerit în fiecare zi, obișnuit să fie lungit la pământ spre a-și simți carnea sfâșiată de biciu din porunca celui de pe urmă dirigător al cărmuirii sau a stăpânului, nu este de mirat că perî dintr'însul atât simțul *demnității omenestii*, cât și acea îndrăzneală și acel duh de *voinicie* pentru care moldovenii fusese atât de vestiți până atunci.

Deprins să-și vadă dreptatea, ori cât de mare și de netăgăduită, totdeauna nesocotită față de samavolnicia sau de trecerea celui mare, el deveni *bănuitor, neîncrezător și prefăcut*. Iar când evreii veniți din Polonia învățară pe boeri să clădească velniți și să facă horilcă (rachiu de pâne) țărăniimea începu să caute într'însul o mângăiere la durerile ei». (pag. 395).

Convențiunea dela Akerman (1826) a impus Țărilor românești o regulare a cărmuirii și la 1829 guvernatorul rusesc al Principatelor române a instituit comitetul pentru alcătuirea Regulamentului organic. În

Maiu 1831 Obșteasca Adunare extraordinară se într'unî sub prezidenția lui Kiselev pentru desbaterea și votarea acestui Regulament, și la Noemvrie a aceluiaș an cei 46 boeri mari împreună cu 6 membri înalți ai clerului, cari constituiau Adunarea au iscălit acea nouă legiuire a Țărilor românești, cari au regulat între altele și raporturile agrare între boier și sătean. Era un lucru prea firesc ca boierii, singuri chieptați la sfaț, să profite de ocazie pentru a-și sporî privilegiile și foloasele și să strângă și să strivească pe săteni și mai mult ca până aci. Dreptul de a ocupa slujbele statului, de a alege pe domn, de a face parte din Adunarea obștească și-l-au rezervat lor exclusiv; ei s'au scutit de dare atât asupra persoanei cât și asupra averii, și au transformat stăpânirea lor asupra pământului în *drept de proprietate*.

Cu Regulamentul organic se termină tomul întâiu al cărții d-lui Rosetti. În zilele aceste va apare și tomul al doilea, care va desfășura istoria agrară dela 1834, până în zilele noastre. Publicarea lui coincide cu începerea operei de reformă și va fi cu atât mai bine venit pentru toți, cari își dau pe deplin samă de imensa importanță a regulării norocoase a raporturilor între boeri și săteni, atât pentru statul român cât și pentru întreg poporul românesc.

Nouii disidenți.

Intr'o conferință recentă, clubul kossuthist a hotărît a ține incompatibil să rămână cineva în partid în caz când nu votează tranșacția.

Aseară s'a ținut din nou conferință și s'a discutat proiectul de tranșacție cu Austria.

Földes Béla a recomandat spre votare proiectele de tranșacție.

Holló Lajos dupăce arată câte sarcini a luat asupra și țara, zice că totuși, nu e încotro, trebuie să voteze, întâi pentrucă nu se poate provoca o criză și nesigurantă, iar al doilea motiv pentrucă în schimb s'a mers cu un pas înainte

în chestia băncii naționale, anume: pe 1910 se declară că nația cere bancă independentă.

Polónyi declară că nu va vota tranșacția, din cauză că știe bine: s'ar fi putut încheia o tranșacție mai bună. Guvernul n'avea decât să strămtozeze pe M. Sa, și desigur că nu trebuia să primească urcarea cvotei.

Apponyi a ținut o vorbire pledând pentru primirea tranșacției.

Rabonbanul, supranumit și liferantul de ovăs, Ugron sácuiul, a declarat că el primește.

Gaál Gaszton își depune mandatul și numai dacă alegatorii îl vor alege iar, va vota.

Farkasházi nu primește cvota.

În felul acesta vor ieși din club Polónyi Géza și Dezsó, Balog Mihály, Gaál Gaszton, baronul Wesselényi Ferencz, Marjay Péter și Endrey Gyula.

Criza financiară.

Brünn, 10 Nov. 1907.

II.

Criza americană a devenit acută, — nu și-a ajuns însă punctul culminant.

Mult a contribuit la agravarea ei și faptul, că o mare parte a mijloacelor lichide s'a retras repentin din circulațiune. O parte mai norocoasă a deponenților înspăimântați și-a ascuns avutul agonisit cu mari jertfe și năcaz.

Banii s'au tot rărit, — lipsa se simțea tot mai arzătoare. S'au plătit chiar la bursă până la 100 procente pentru bani de zi, — iar unii s'au îndestulit cu 60 proc. (!?)

În astfel de împrejurări critice, — când e vorba de existență, — nu mai întrebă nime de procente.

Fiecăruia, care a ajuns în astfel de situațiune periculoasă, i-se îndeasă involuntar în minte întrebarea, cu care se începe renumitul monolog alui Hamlet:

»A fi ori a nu fi?!«

Răsboaiele ultime, flotele de răsboi, armamentele, căile de comunicațiune, industria etc. etc. au înghițit sume horende, cari

leles din vreme comoara dumnezeiască ascunsă în sufletul fraged al copilei și dela vârsta de patru ani i-au remarcat înzestrarea muzicală fenomenală.

Cultivând cu o dragoste fără păreche aptitudinile copilei și dându-o în școala celor mai de seamă profesori ce puteau fi la îndemână (Gasser, d-na Margot, Z. Staub, Lubicz și Milde), ei zbutiră să deschidă încă de pe atunci zorile viitoareii cariere de aur, care se va desfășura cu îndevărat abia de acum încolo. În diferite concerte, copila minune stărnă entuziazmul și admirația tuturor, prin darurile ei artistice. Piese clasice de măestri vestiți ca Bach, Chopin, Schumann, Liszt, Haydn, chiar Beethoven erau interpretate cu istețime, avânt și precizie uimitoare.

Aflând despre acest fenomen muzical, M. S. Regina, gata întotdeauna să alerge în sprijinul riei și al vestalelor ei, chemă la sine pe copilă, luă sub aripele-i protectoare și vreme de trei ani (1902—1905) o susținu la studii în străinătate cu bursă din cassetă Sa particulară.

Alegerea măiestrului viitoareii măiestre fu desemenea fericită. În cursurile clasei de perfecție ale celebrului Alfred Reisenauer, pianistul cel mai mare al timpului și urmașul și chieptat și les al lui Liszt, — Aurelia Cionca se distinsă

în curând și întreg Conservatorul din Lipsca știa că această româncuță este întâia între elevele și elevii lui Reisenauer, ei însuși admiși după grele probe. La examen, juriul a recunoscut în unanimitate geniul muzical al copilei și i-a profetisit un viitor mare. Iar însuș Reisenauer s'a exprimat că Aurelia Cionca este »cea mai bună elevă pe care a avut-o vre-odată«.

Criticii și publicul muzical, românesc și străin, au avut repeșite ocazii să se pătrundă de adevărul reputației glorioase pe care tinăra artistă și a câștigat-o într'o serie de concerte splendide.

În vremea din urmă, două mari concerte — unul la Berlin, altul la Viena — au dus și mai departe fama scumpei noastre artiste. Toate ziarele și revistele muzicale vieneze și berlineze au salutată în termeni elogioși debutul ei fenomenal. Astfel »Neue Zeitschrift für Musik« (Leipzig), »Berliner Tagblatt«, »Musikalisches Wochenblatt«, »Allgemeine Musikzeitung«, »Vossische Zeitung«, »Volkszeitung«, »Signale«, »Illustriertes Wiener Extrablatt«, »Neues Wiener Tagblatt«, »Vaterland«, »Die Zeit«, »Deutsche Zeitung«, etc.

Din lipsă de spațiu, reproducem aici numai părerea vestitului critic muzical vienez dr. Th. Helm, care trece drept prima autoritate pe acest teren în Austria: »Aurelia Cionca e socotită absolventa cea mai bună a măiestrei școale a pro-

fesorului lipscan Alfred Reisenauer, celebru în toată lumea ca virtuos și el însuși elevul fericit al lui Liszt. Această mare tradiție a lui Liszt se recunoaștea limpede în jocul plin de temperament, cu varietate și fine nuanțe, al rapsodiei a 12 a a maestrului (Liszt), al studiilor lui Chopin și altor piese executate de d-șoara Cionca cu o căldură sufletească deosebită. Într'adevăr, dânsa are un talent adevărat, plin în aceiaș vreme și de pasiunea muzicală cea mai curată și cea mai simpatică, astfel că se va vorbi încă despre dânsa în lumea largă«.

Geniala artistă pregătește acum un concert în București, sub patronagiul M. S. Reginei, apoi — dacă publicul nostru o va dori și chema precum o merită — va da și alte concerte clasice în orașele românești mai mari, din țară și de peste munți. În urmă, va pleca din nou în străinătate, unde muncește, cu râvnă demnă de menirea ei, răspândind în raze de aur numele neamului nostru.

Nu este român care să nu-i ureze din suflet izbînzii tot mai număroase — izbînzii ale ei și ale geniului muzical românesc.

14 Oct. 1907.

I. Scurtu.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricașle propriu din marmoră, granit, seynit, labrador etc., din pietre de mormânt magazină se află în **Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.**
Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 662.**
Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatak.

abia într'un an—doi se vor putea iar aduna și întregi.

Mijloacele de plată predilecte, cari circulau până de curând aproape exclusiv în America, ca cecul etc. și-au pierdut puterea. Nu le mai primește nime.

Cine are aur e fericit. Și toți caută să și-l câștige. Dar tot aurul care e adunat în depozitele americane nu ar fi destul, spre a înlocui momentan mijloacele retrase din circulațiune, — cari se evaluează la sute de milioane dollari.

Secretarul tezaurului public al Statelor unite, precum și câțiva dintre miliardari, au pus peste 200 milioane dollari la dispozițiunea băncilor mai mari. În New-York s'a observat pentru un moment o ameliorare, — cu toate acestea focul însă nu s'a potolit.

Până când deponenții nu-și vor recâștiga încrederea în bănci și nu le vor pune iarăși la dispoziție capitalele retrase, — criza va dura încontinuu.

Telegrame private au signalat în 8 I. c. la Paris, că statul e decis a lua însuși în mână emiterea de note, cari vor fi acoperite cu aurul înmagazinat în caselle statului, evaluat de curând la 150 milioane dollari. Acestea vor fi probabil bilete interimale, iar nu note de stat.

Aur, aur ne trebuie, strigă americanii! Se-
tea lor e mare.

Au forțat toate ventilele posibile financiare, s'au folosit de toate speculațiunile de arbitragi etc., numai să ajungă la aur.

Cu toate că recolta anului curent a fost cu mult mai mică decât cea din anul trecut, totuși forțând exportul de cereale, bumbac, aramă etc., aceasta a întrecut pe cel precedent.

Prin aceasta Europa devine debitoare, iar contravaloarea curge în aur spre America.

Banca Angliei a pus în scurt timp sume enorme la dispoziția Americii. Ca și în toamna anului trecut, asemenea a intervenit și de astă dată Banca Franței, punând aur la dispoziția B. Angliei pentru cererile americane.

Aceasta s'a întâmplat excontând cambii londoneze cu scadență lungă, în sumă de circa 75 milioane frcs, luând de bază etalonul B. Angliei, — după altă versiune însă numai $4\frac{3}{4}$ proc., — declarând, că în caz de lipsă e dispusă a-i pune și alte cantități la dispoziție — ceea ce o poate face cu ușurință fiindu-i pivnițele îndesuite cu aur.

Natural, că după câteva luni aurul acesta se va reîntoarce iarăși de unde a plecat, fiind scadențele plătibile în aur.

Unii financieri susțin, că B. Franței ar putea pune la dispoziția B. Angliei chiar și 15 mil. funți sterlingi, fără a simți vr'o slăbire.

Banca imperială germană a pierdut în câteva săptămâni peste 41 mil. mărci în aur.

În ultimele 2 săptămâni s'a exportat în America aur în valoare de mai bine de 12 mil. funți sterlingi.

Punctul de saturațiune al americanilor e însă departe, — ei au lipsă de sume oribile.

Ca rezerva de aur a băncilor de emisiune europene să nu scadă prea — prea, acestea au crezut, că e timpul suprem a pune stăvilă exportului de aur.

Aceasta s'a întâmplat la finea lunei trecute urcând etaloanele, — la Londra dela 5 și jum. la 6 și jum.

Cu toate acestea exportul de aur s'a continuat în aceeași măsură.

Patru zile mai târziu B. Angliei se vede nevoită a urca etalonul la 6 proc., că să-l mai urce odată în 7 I. c. la 7 proc., — ceea ce nu i-s'a mai întâmplat de când cu criza din 1873, — urmarea războiului franco-german. — În decurs de 8 zile a urcat deci etalonul de 3 ori: dela 4 și jum. la 7 proc.

În galop îi urmează și celelalte bănci de emisiune europene: Banca imp. germ. mai urcă odată etalonul la 7 și jum. proc. în 8 I. c., ceea ce încă nu i-s'a mai întâmplat. — Banca națională din Belgia la 6 proc. pentru lombard la 6 și jum. proc., — Holanda 6 proc., Elveția 5 și jum. proc. Danemarca 7 proc. Svedia 6 și jum., România 8 proc., pt. lombard 8 și jum. proc., — iar în Petersburg 9 proc. pt. cambii de 9 luni, etc. etc.

Banca Franței e cea mai bogată, bine organizată și conservativă între băncile de emisiune.

Stocul ei de aur de prezent e circa 2,800.000.000 frcs, — de 4 ori mai mare decât B. Angliei, al cărei stoc a scăzut de prezent repede la circa 750.000.000 frcs, — iar în argint are B. Franței în cifră rotundă 1,000.000.000 frcs.

Ca rezerva ei de aur să nu fie atacată direct și cu prea mare vehemență de către americani, într'o ședință lungă, ținută în 7 I. c. a decis urcarea etalonului dela 3 și jum. la 4 proc., la care n'a mai ajuns din 1900 încoace, — declarându-se prin aceasta solidară cu celelalte toate.

Asemenea a decis B.-A.-Ungară urcarea etalonului în ședința sa din 9 I. c. ținută înainte de amiază.

Toate urcările etaloanelor pe piețele europene sunt a se atribui primo loco crizei americane. Băncile, de emisiune văzându-și periclitare rezervele de aur, s'au văzut constrânse a purcede în chipul de mai sus, spre a se apăra contra atacului american.

Signalul de alarmă l-a dat B. Angliei.

Cu toate că în cercurile financiare se așteptă o urcare a etalonului, totuși urcarea repentină și nervoasă a pus pe mulți în uimire. Lumea se întrebă nedumerită, oare singur criza americană să fie cauza acestei proceduri, sau poate s'au observat și unele speculațiuni neprecaute, scufundate, precum și neregularități în mașinăria comerțului și economiei naționale engleze, cari ar putea lua eventual dimensiuni periculoase.

Tot așa se întrebă lumea în primul moment și la Berlin.

Unele reviste economice germane atribue urcarea etalonului oficios în Berlin, singur crizei americane. Altele însă zic, că o parte i-se cuvine și industriei și comerțului german, înșirând seria falimentelor mai mari, din Hamburg etc.

Singur urcarea etaloanelor, de prezent nu e mijloc destul de puternic pentru a putea stabili cu deplin succes exportul de aur din Europa, — zic unii financieri. Europa va fi necesitată a păși și cu alte mijloace față de năvălirea americană.

Așa d. e. se presupune, că R. Angliei va exconta cambii scurte, de proveniență americană numai cu un etalon mai urcat, 8—9 proc. și cambii de 2 luni cu 10 proc. etc.

Continuând exportul de aur e decisă a urca etalonul la 8 sau 9 proc. chiar. Natural, că acesta nu va fi de durată lungă, — dacă peste tot va urca, — e mai mult numai un semn pentru americani.

Din New-York se signalează, că pretenziunile americane ar fi pe sfârșite, — realitatea însă dovedește contrarul, — exportul continuă, cu toate că în urma cursurilor s'ar aștepta ca din America să curgă aurul spre Europa.

Cursurile au întrecut relațiunea. — Americanii perzând 3 proc. totuși împoartă încă aur. —

Situația B. Angliei e cu atât mai dificilă, cu cât în luna Dec. i-se vor detrage 3 mil. funți sterlingi în aur pt. Egipt, iar pe finea lui Decembrie circa 5—6 mil. f. st. pentru provincă.

Vom vedea ce ne aduce Moș-Crăciun!
Nuci de aur la tot cazul nu. V. V. B.

Desvălirea statuei lui Lascar Catargiu.

Duminecă la orele 10 dimineața s'a făcut în București solemnitatea pentru desvălirea statuei lui Lascar Catargiu, ridicată la încrucișarea bulevardului Colțea cu str. Romană.

În fața statuei s'a oficiat un serviciu divin de către P. S. Sa Arhiereul Nifon, vicarul mitropoliei, asistat de cler. Răspunsurile au fost date de cor.

După săvârșirea serviciului divin, pânza care învăluia statuia s'a tras jos, iar P. S. Arhiereu a stropit monumentul cu apă sfințită.

Imediat apoi au început cuvântările în ordinea următoare :

Discursul dlui G. Gr. Cantacuzino, președintele comitetului pentru ridicarea statuei.

Dsa reamintește calitățile lui Lascar Catargiu, ca bărbat de stat. Bun și b'ând în raporturile sale intime, neindulgent și energic în actele publice, Lascar Catargiu a avut o lungă și roditoare carieră politică.

Oratorul reamintește rolul pe care Lascar Catargiu l-a avut în mișcarea dela 1848 și mai târziu, la 1858, actul de abnegație pe care l-a făcut renunțând la scaunul de Domn. Mai târziu, după unire, Lascar Catargiu a fost ales vicepreședinte al adunării, în care calitate a prezidat ședința dela 2 Martie 1862, în urma căreia, la ieșirea din Cameră, a fost asasinat Barbu Catargiu.

La 1866, Lascar Catargiu face parte din locotenența domnească; el a prezidat la toate actele istorice din acea epocă. A prezidat alegerile constituante și a dat cetire Mesagiului de deschidere al Constituantei. Ca prim-ministru, el prezidează ministerul domnitorului Carol I. Mai târziu, fu ales președinte al Camerei.

În 1871 Catargiu a fost însărcinat cu formarea cabinetului; în acea situație gravă, el restabilă încrederea dintre țară și Suveranul său.

La 1891 Catargiu a format ministerul de concentrare conservatoare retrăgându-se la 1895.

La 1896 Catargiu încununează cariera sa politică, acordând concursul său la rezolvirea crizei mitropolitane. În 1899, acest om de stat desăvârșit a părăsit această lume.

Lascar Catargiu va rămânea o pildă la vechiul caracter românesc, — a fost un mare român, care a luptat pentru întemeierea și propășirea patriei sale.

Incredințez dar monumentul dlui primar al capitalei.

Di Vintilă I. Brătianu, primar al Capitalei, rostește următoarea cuvântare :

»Domnule președinte, sunt fericit că am cinstea să primesc, ca primar al Bucureștilor, monumentul ce inaugurați azi. Pot astfel aduce, în numele Capitalei, prinosul ei de recunoștință memoriei lui Lascar Catargiu, care dela unire încoace și-a desfășurat activitatea lui politică în orașul nostru.

Alții vor judecă mai bine ca mine partea de înfrurire pe care omul de stat a avut-o atât în renașterea României, cât și în mersul statului nostru; cred însă că îmi este îngăduit să apreciez unele din însușirile pe care le-a avut cel pe care îl sărbătorim azi, însușiri cari i-au asigurat un loc de căpetenie în vieța noastră publică, în cei din urmă cincizeci de ani.

Această judecată poate fi cu atât mai nepărtinitoare cu cât, vorbind de Lascar Cartagiu, aduc

aci în bună parte cuvinte auzite dela potrivnicii săi politici, și, așa putea zice, spuse în mijlocul chiar a focului care animă lupta de altădată.

Aceste însușiri, pe cari voesc să le reamintesc, erau de acelea cari nu numai dădeau lui Lascar Catargiu drept la stima adversarilor lui, dar și cari impun pe conducători.

Adevăratele partide politice, adevăratele cetățenii grupați pentru servirea intereselor generale, grupați după principiu sau după aspirații, au nevoie mai întâi de încrederea nelimitată în conducătorul lor. Desinteresarea și cinstea acestuia asigură ori și când pe soldații ce-l urmează, că sunt conduși pe o cale ce se crede a binelui obștesc. Aceste două însușiri dau cuvintelor și sfaturilor șefului prima autoritate, și nu cea mai puțin dispensabilă, autoritatea morală.

Statornicia în principii și-o măsură dreaptă în aplicarea lor asigură pe soldați contra unei politici șovăitoare sau de aventuri. Adeseori Lascar Catargiu, om practic și cu bun simț, cunosător al țării, avu să tempereze unele măsuri excesive ale prietenilor săi politici.

Pe lângă aceste calități cari erau întrupate în șeful partidului conservator, el avea încă o alta, cel puțin tot atât de esențială pentru un conducător politic: un patriotism neîndoios. Dacă în zilele noastre este nevoie ca toate faptele unui om politic să fie însuflețite de acea iubire de neam, care înalță aspirațiile și îndoiește energia, eră și mai multă nevoie de această însuflețire în acele timpuri de lupte naționale.

Deși asupra soluțiilor ce el susținea, puteau să fie deosebiri de vederi între Lascar Catargiu și potrivnicii lui politici, aceste însușiri cari formau baza chiar a individualității lui politice, i-au câștigat într'atât stima adversarilor, în cât după cum se cuvine la fapte mari, s'a putut ajunge la o colaborare adevărată și rodnică a tuturor pentru binele țării. Cea mai temeinică probă o avem în acțiunea comună înainte de Februarie 1866 și în desemnarea lui Lascar Catargiu în locotenentă, care trebuia să treacă domnia dinastiei actuale, dinastia care era să asigure în mod statornic însușii ființa statului nostru.

Bazat, deci, pe rolul de căpetenie avut de Lascar Catargiu în ultimii cincizeci de ani, pot în numele Capitalei, dle președinte, să vă mulțumesc de înălțarea acestui frumos monument în orașul nostru, cât și să vă asigur că comuna va îngriji cu toată pietatea ce merită figura pe care o reprezintă. (Aplauze).

Discursul dlui Take Ionescu. În a doua jumătate a veacului trecut România a avut să îndeplinească două opere mari: unirea și organizarea modernă a statului român. Lascar Catargiu a făcut parte dintre uriașii cari au conlucrat la aceste opere. Vieța lui a fost de o extraordinară unitate. E cu neputință să se scrie istoria celei de a doua jumătăți a veacului trecut, fără să nu se slăvească și Lascar Catargiu. Ce răsplată mai prețioasă decât așa?

Oratorul trece în revistă faptele mari săvârșite de Catargiu.

Monarhia constituțională a fost idealul lui Catargiu și a socotit-o ca singura garanție că interesele statului nu vor fi jertfite patimilor. De aceea a luptat ca această monarhie să fie puternică. Și a reușit.

Pentru întărirea ideii monarhice, el a lucrat și pentru întărirea regimului parlamentar. Era veșnic preocupat de a îndrepta administrația țării, și de a o face cât mai independentă. El n'a curcerit dragostea mulțimei, căci nu cultivase dorințele ei. Vremea a lucrat însă pentru dânsul și la sfârșitul vieții s'a bucurat de o mare popularitate.

În cei 9 ani cari au trecut dela moartea sa, respectul și admirația țării pentru Lascar Catargiu a crescut. Acum putem mai bine deosebi pe marele român care a fost el, pe șeful partidului conservator. Generațiile viitoare vor vedea într'insul cea mai curată vieță de român.

Discursul dlui N. Filipescu. Cinstim pe un mare român căruia i se cuvenea bronzul ce nemurește. Se cuvine să pomenim aci mai ales de omul țării, decât de șeful de partid.

Oratorul reamintește partea pe care a avut-o Catargiu la mișcarea de renaștere națională dela 1848 și 1859, apoi la întemeierea constituției. Catargiu a înăbușit mișcarea revoluționară dela 1871. La 11 Martie Domnitorul era să abdică. Ce ar fi fost în ziua de azi dacă această hotă-

rire s'ar fi îndeplinit? Ce ar fi fost dacă nu ar fi fost Lascar Catargiu, care a expus Domnitorului nenorocirile pe cari le ar fi adus asupra țării această hotărâre? Ar fi urmat dezastrul financiar și anarhia.

Apoi Lascar Catargiu n'a mai guvernat decât cinci ani, căci era lipsit de popularitate.

Mai presus de toate calitățile lui Lascar Catargiu, el a fost capul cel mai cumpătat din timpul său: liberal, revoluționar sau conservator, el a întrupat și a înțeles întotdeauna diferitele situații istorice ale țării. Fără Lascar Catargiu, partidul conservator nu ar fi fost ce este: recunoștință și laudă lui.

Discursul dlui P. P. Carp. Inaugurăm statua unui adevărat om de stat și doresc ca generația următoare să vadă în el pilda virtuților cetățenești.

El a ajuns tînăr la poziții înalte, nu prin nume, ci prin calitățile sale.

Lascar Catargiu într'un stat nou, în care mințile erau frământate de reforme, — a rămas numai cu bunul lui simț. Acest bun simț a început să devie cam rar în România modernă. Pe lângă aceasta mai avea o calitate: nu era invidios, nu credea că talentele cari se ridică îl adumbresc. Ori-unde a găsit un talent și-l-a apropiat și s'a servit de dânsul.

Când într'un moment de juvenilită descumărare, M. S. Regele a manifestat dorința de a abdice, autoritatea și forța lui Lascar Catargiu i-au servit ca să redobândească încrederea în iubirea națiunii.

Fac apel la toți tinerii ca d-nii Take Ionescu, Marghiloman etc., să spue dacă nu au fost chie-mați și îmbrățișați cu căldură de Lascar Catargiu.

N'a avut calități brilante, dar a fost un desăvârșit om de stat. Generația tînără ar trebui să ia pilda dela dânsul. Fără calitățile lui nu poți fi bărbat de stat, poți fi un meteor, care strălucește o clipă pe cer, dar odată stins îl lasă mai întunecat ca mai înainte (aplauze).

Coroanele. Coroane s'au depus în total vr'o șapte. M. Sa Regele a trimis o mare și frumoasă coroană de flori naturale, cu inscripția: »Lui Lascar Catargiu, în recunoșcătoare amintire«.

Cu prilejul desvăluirii statuei lui Lascar Catargiu, M. Sa Regele a trimis următoarea scrisoare dlui G. Gr. Cantacuzino, președintele comitetului de inițiativă:

»Scumpe Domnule Cantacuzino,

»În momentul desvăluirii statuei ridicate în mijlocul Capitalei lui Lascar Catargiu, gândul meu recunoscător se unește cu acel al Domniilor V. spre a cinsti memoria acestui mare bărbat de stat.

»Nici odată nu voi uita partea cea mare ce a luat la reorganizarea țării când totul era de făcut, judecata lui cea sănătoasă, tăria de caracter și iubirea de patrie care însuflețeau toate actele sale; nu voi uita mai cu seamă nețărmuritul devotament ce mi-l-a arătat în niște grele și neșterse împrejurări.

»Din adâncul sufletului închin dar prinusul meu de grațitudine acestui mare și bun cetățean, al cărui nume deapurarea va însemna credința către țară și tron și va sluji drept pildă de statornicie generațiilor viitoare.

Sărbătoarea de astăzi îmi dă plăcutul prilej de a vă reînvi, scumpe domnule Cantacuzino, încredințarea sentimentelor de afecțiune ce vă păstrez.

Castelul Peleş, în 26 Oct. 1907. Carol.

Mișcarea culturală.

Convocare. Despărțământul Mediaș-Ibașfalău al reuniunii gr.-cat. din arhidieceasă își va ținea adunarea sa de toamnă, Duminecă în 24 Noemvrie a. c. în școala gr.-cat. din Proștea-mare, la care cu toată onoare ne permitem a invita pe toți binevoitorii și sprijinitorii învățământului nostru popular.

Mediaș, la 5 Nov. 1907. Izidor Dopp, președ. Ioan Pavel, notar.

Pentru țărani.

Dispozițiuni generale.

(Urmare.)

Art. 33. — Sunt nule contractele agricole cari cuprind stipulațiuni contrare legii de față.

În contractele de învoeli agricole sunt oprite clauzele penale și cele de solidaritate.

Art. 34. Sunt interzise ori-ce dări suplimentare, în natură sau în bani, proporționale sau de nume, precum și supra-sarcini, în munci sau lucrări (rusfeturi) cari nu fac parte din cele prevăzute în această lege, precum dări de nume, dări uniforme obligatorii pentru presupuse foloase, de cari nu toți locuitorii se bucură în realitate, ca pescuit, lemne de foc, burueni, etc.

Art. 35. — Nu se va putea stipula în contractele agricole nici o dare în natură sau în bani, proporțională sau de nume, în folosul proprietarului sau arendașului pentru paza holdelor. Această pază se va face de păzitorii câmpeni.

Art. 36. — Invoelile cuprinse în legea de față nu se pot face de cât prin contracte în scris. Ori ce abatere dela această dispozițiune atrage după sine o amendă de 500 (cinci sute) lei.

Contractele de învoeli agricole nu se pot încheia decât între muncitorii agricoli în persoană și între proprietari, arendași sau împuterniciții lor.

Art. 37. Nu se va da curs, nici după legea actuală, nici după dreptul comun, reclamațiunilor fondate pe stipulațiuni contrare legii de față. De asemenea nu se va da curs reclamațiunilor cari, deși conforme acestei legi, nu sunt însă întemeiate pe contracte scrise și autentificate.

Art. 38. Nici un țăran nu va putea face speculă, arendând în orice mod la alții pământul luat dela proprietar sau arendaș, în întinderea prevăzută la art. 1, al a, afară numai în cazurile de deces, de infirmități sau în alte cazuri de forță majoră constatate de judecătorul de ocol.

Art. 39. Când țăranul nu și-a îndeplinit îndatoririle, în ce privește buna cultură a pământului său efectuarea muncilor, proprietarul sau arendașul poate cere judecătorului rezilierea contractului.

Art. 40. Invoelile agricole, prevăzute la art. 1, al a și b, nu se vor putea încheia pe mai mult de 5 ani; iar cele prevăzute la alin. c. nu se vor putea încheia decât cel mult pe un an.

Art. 41. Anul agricol determinat prin prezenta lege, începe la 1 Martie și se termină la sfârșitul lunii Februarie care urmează.

Din străinătate.

Moartea unui ministru. Din Roma se telegrafiază, că ministrul lucrărilor publice italiene Emanuele Gianturco a încetat din viață. Regele a denumit urmaș al său pe deputatul Pietro Bertolini.

Deschiderea dumei. Petersburg, 11 Noemv. Țarul a împuternicit pe consilierul intim Golubev cu deschiderea noii dume, care va avea loc în 14 l. c.

Abdicarea ministrului Stolypin. Ziarului »Voss. Zeitung« din Berlin i-se telegrafiază din Petersburg că ministrul președinte rus Stolypin a abdicat și în locul lui va fi încredințat cu formarea noului cabinet Akimov, președintele senatului reacționar imperial.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 12 Noemvrie n. 1907.

— **Perechea regală germană în Anglita.** Se telegrafiază din Berlin: Perechea regală germană a trecut alaltăieri pe o ceață deasă prin canalul la Manche. Cătră seară s'a mai rărit ceața și vapoarele germane au putut înainta mai liber, cu toate acestea din precauțiune nu s'a dus în portul din Portomouth, ci a ancorat la 15 kil. spre sud după limba de pământ. Ieri dimineață flotila a ridicat ancorele și au plecat mai departe.

Pentru primirea perechei regale-germane în Anglita să iau măsuri severe din partea autorităților

engleze mai ales de supușii germani, cari nu pot căpăta bilet pentru participare la primire fără recomandarea consulului german. Față de englezi sunt cu mai puțin scrupul.

— **Cununie.** D-na v. d. Elena dr. Popu n. Maniu anunță cununia ficei sale Livia cu dl dr. Romul Boilă, care se va celebra la 17 Noemvrie 1907 st. n. în biserică-catedrală din Blaj la orele 3 și jum. d. a.

Multe felicitări.

— **Distincție.** Dl Iustin Olariu, unul dintre cei mai distinși meseriași români din Arad a fost obiectul unei distincțiuni din partea ministerului de comerț. Ministerul l-a însărcinat ca de pe teritoriul camerei comerciale din Arad să funcționeze în Budapesta ca maestru-profesor la cursul special de încălțăminte. Dsa a și plecat la Budapesta.

Il felicităm!

— **Cutremur îngrozitor** a bătuit iar în jurul Karatagului. După o telegramă din Petersburg, cutremurul a fost atât de îngrozitor, încât s'au dărâmat toate casele de prin sate. Pe lângă pagubele enorme, sunt și peste 1000 oameni sub ruine.

— **La ștreang.** Tribunalul din Sighetul-Marmajiei a respins cererea de reînnoire a procesului lui Husz Abrahám și soții, cari au jefuit și asasinat pe curierul postal dela Petrova. În curând deci cei osândiți la ștreang vor fi executați, de cumva nu vor fi grațiați de M. Sa.

— **Reuniunea femeilor române din Blaj** și-a ținut adunarea generală de toamnă Duminică în 27 Oct. a. c. Deși și-au trimes și invitații speciale la această adunare, totuși scrie »Unirea« — sala cea mare a Casinei era aproape goală. Am remarcat cu adâncă tristețe mai ales absența generației mai tinere, a doamnelor rom. din Blaj, ceea ce, deși am amintit-o mai la toate adunările generale, cu adâncă mâhnire trebuie să o spunem nu am esperiat nici o îndreptare în privința acesteia. Tot cu aceeași mâhnire constatăm, că cele mai multe din această generație nici chiar membre nu sunt. Aci nu mai văd deloc însuflețirea aceea caldă față de reuniune, care a călăuzit pe membrele fundatoare ale ei. Iată câteva date statistice din raportul general: Reuniunea are membrii: fundatori, onorari, ordinari etc. 143. Averele reuniunii e peste 10.000 cor. iar fundații sunt trei: Ana Vlăssă 609-14 cor. Leontina F. Negruț 940 cor. Maria Hossu n. Szebeni 200-98 cor. S'au dat în anul 1907 elevelor dela școala de fete din loc ajutoare 560 cor. premii de cărți 50 cor. Iară pe anul 1908 s'a preliminarat 500 cor., cari se vor da școlii de fete din loc, având a le întrebuița pentru procurarea unui mobilier de școală mai corespunzător. Tot aci s'a luat hotărârea a se continua seratele, cari în anii trecuți au reușit atât de bine.

— **Știri bune.** La adunarea generală extraordinară a băncii »Sentinela« din Satul-nou, în discursul său de deschidere, directorul Petru Stoica a arătat bazele propășirii acestui institut, care și-a încheiat deja și a treia emisiune de acțiuni. Un acționar și membru în direcțiune, părintele Ioanichie Neagoe din vecini, a mulțumit patetic destoinicului cărmaci din fruntea institutului, de care este legată frumoasă izbândă a »Sentinlei« românilor din acele părți.

Eram față și câțiva acționari din Oravița, dintr'un ținut roditor de acționari, cari participăm la mai multe adunări generale d'ale băncilor noastre românești, dar de nicăiri nu ne-am întors cu impresii atât de bune.

O armonie de cugete și simțiri, ca la »Sentinela«, n'am mai pomenit. Nici un semn de opoziție, ori de nemulțumire. Intregă adunarea generală avea aparința unei familii tignite, care trăiește bine, având un tată bătatarnic, agonizant, care își ține și-și crește copii cu înțelepciune. Iată de unde vine reputația demult stabilită a domnului Stoica, care știe să și aleagă și slujbași-colaboratori, cari să samene cu dânsul.

Scriitorul acestor rânduri, sunt vesel, că participând și eu la o adunare generală a »Sentinlei«, pot vesti cititorilor noștri un lucru rar în viața noastră publică, în care încă n'a străbătut deabinele admoniarea proverbului

»Unde intră cearta 'n casă
»De-acolo norocul iasă...«

Direcțiunea și inspecțiunea institutului »Oravițana« au hotărât, la propunerea membrului dr. Mihail Grosșianu, ca din tantiemele membrilor să creeze un mic fond de binefacere în memoria repositului Toma Stanca. (»Progresul«.)

— **Nenorocire pe linia ferată din Londra.** Alătăieri din cauza ceței dese s'a întâmplat în Londra o nenorocire pe linia ferată. La gara Finsburg, două trenuri s'au ciocnit. Ambele au fost încărcate de pasageri. Două vagoane s'au ruinat deplin și mulți pasageri s'au rănit. Pe răniți numai cu greu i-au putut scoate de sub ruinele vagoanelor.

— **Colecție de falsificări.** Din Londra se scriu următoarele: Cu ocazia procesului în afacerea pretinsei cutii cu relicvii antice, funcționarul Muzeului britanic, care e însărcinat cu paza antichităților, a declarat că acea relicvie e un obiect falsificat, care are preț pentru colecția falsificatelor aflătoare în muzeu.

În urma acestei declarații, numeroși vizitatori s'au strâns la muzeu cerând să li-se permită ca să viziteze secția în care se află falsificatele. Ei fură uimiți când auziră că publicul nu-i admis să vadă falsificatele.

Colecția acestora ar fi foarte mare, ceea ce e lesne de priceput când se știe că Muzeul britanic există de 151 de ani. S'a întâmplat adesea că au fost expuse multă vreme presupuse antichități, fără să se bănuiască cum că sunt false.

Acum, îndată ce se bănuiește o falsificare, obiectele expuse sunt strămutate în secția falsificatelor.

Se crede că e primejdios a se lăsa publicul să le viziteze, deoarece colecția lor ar fi cel mai bun mijloc pentru instruirea falsificatorilor în meșteșugul lor.

— **»Every Bodys Magazine«**, una dintre cele mai iubite reviste lunare din Statele Unite, înghite păduri întregi spre a și procura materialul brut pentru hârtie.

Revista aceasta se scoate în 600000 de exemplare. În anul 1906 revista a încasat petru anunțuri 750.000 de dolari, ceea ce nu i de mirat dacă se ține samă că fiecare număr are 200 de pagini pline cu anunțuri. În numărul pe Noemvrie se află inserții în valoare de 74.000 de dolari.

Venitul brut din vânzarea exemplarelor și din anunțuri se ridică în 1906 la 9 milioane de fr.

Excedentul anual al revistei sus pomenite se ridică la 2 milioane de franci.

În Statele Unite și în Anglia sunt foarte populare astfel de reviste de distracție cari conțin bucăți ușoare, sunt frumos ilustrate și dau cititorilor multă materie instructivă și interesantă. Ele s'au introdus prin prețul lor ieftin care variază între 10—15 bani.

— **Biblia în 400 de limbi.** O revistă engleză dă câteva indicațiuni asupra »Bibliei în 400 de limbi«, opera colosală a misionarilor, cari s'au împărțit pe tot globul pentru a putea face această traducere, chiar dacă vr'unul dintre ei ar trebui să petreacă patru sau cinci ani într'un ținut pierdut din lume, ca să reușească să o traducă în limba din acel ținut. În Hebridele Noi, porcul, șoarecele și cănele formează toată zoologia. Ce-i de făcut pentru a concilia, cu această terminologie animală foarte sumară, fauna biblică mult mai sumară?

În acel ținut nu se găsește cuvântul »oraș«. Numerile nu trec de cifra 4. Nu se zice 5, ci se arată mâna; amândouă mâinile, pentru a arăta cifra 10; se întrebuițează și picioarele pentru a ajunge până la cifra 20; apoi, un gest vag deasupra urechilor înseamnă »mult«. La indienii Masquitos din Nicaragua, pe țărmul Atlanticului, pentru a traduce cuvântul »păcat« se scrie »saura«, ceea ce vrea să zică »nu-i bun de mâncat.«

În Tahiti, indigenii n'au termini pentru concepțiile abstracte, ca »conștiință«, »cinst«. În Uganda, doctorul Cawtor, a așteptat cinci ani până să găsească echivalentul cuvintelor plagă, flagel, ciurma, — de exemplu plaga Egiptului, — în limba indigenilor.

Într'o zi întâlnește un indigen, care se plângea de înmulțirea grozavă a șoarecilor în sat. »Di-

hebu!« strigă el. Cuvântul fu găsit. Și așa mai departe.

— **Kerekes Pál**, împletitorie de ciorapi cu mașina, Arad, Kossuth u. 66.

— **Fața fragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumusețea femeilor. Astăzi fiecare damă folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă numai aceste s'au adevărat ca adevărat bune în contra pișturilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețul unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comandă la singurul preparator: Tónay Imre și Wachsmann Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Ultime informațiuni.

Din dietă.

— Prin telefon. —

Budapesta, 12 Noemvrie, 4 ore. În ședința de azi s'a votat și a treia oră proiectul de indemnizare. S'a urmat apoi discuția asupra proiectului de tranșacție cu Austria.

Supillo a luat cuvântul, ungurește, arătând că vrea să citească o declarație în numele croaților.

Prezidentul i-a detras cuvântul.

Croații protestează indignați.

Vorbesc apoi, până la sfârșitul ședinței croații Turmin și Pinterovits, combătând proiectul de tranșacție.

Prăbușirea unei case. Oradea-mare, 12 Noemvrie. O casă nou zidită, dar defectuos, s'a prăbușit. Sunt 10 morți. De vină e inginerul.

Concert, petreceri.

Invitare. Societatea de cântări »Hilaria« din Oradea-Mare aranjează în 17 l. c. Duminică la 11 ore, un *matineu* cu cântări de cor, declamări și disertație. Toți românii de bine să și țină de datorință a lua parte la acest festival al bravei noastre tinerimi academice din Oradea-Mare.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 12 Nov. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ :

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	25-52—25-54
Secară pe Apr.	23-82—23-84
Ovăs pe Apr.	17-24—17-26
Cucuruz pe Mai 1908	14-76—14-78

INCHEEREA la 4 ORE :

Grâu pe Apr.	25.60—25.62
Secară pe Apr.	23-90—23-92
Ovăs pe Apr.	17-28—17-30
Cucuruz pe Maiu 1908	14-78—14-80

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul :

Grâu	
De Tisa — — — —	23 K. 80—25 K. 40 fil.
Din comitatul Albei — — — —	24 » 10—24 » 90 »
De Pesta — — — —	23 » 95—25 » 10 »
Bănățenesc — — — —	24 » —24 » 80 »
De Bacica — — — —	24 » 15—24 » 95 »
Săcară — — — —	22 » 50—22 » 75 »
Orzul de nutreț, cvalitatea I. 15 »	90—16 » 10 »
» de cvalitatea II — 15 »	70—15 » 90 »
Ovăs » » I — 16 »	—16 » 30 »
» » » II — — »	— — — — »
Cucuruz vechiu — — — —	— — — — »
» nou — — — —	14 » 70—14 » 90 »

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-șef George Nicșiu.

Un candidat de avocat

cu praxă, doctor jurist și care posedă bine limba maghiară și română află aplicare în o cancelarie din M.-Oșorheiu. (Marosvásárhely) Deslușiri dă administrația Tribunei.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpseșc într-o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

In casuri de doliu, se văpseșc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericești, brodăriile se curăță frumos și multă îngrijire.

Găini de soi curat orpington, prăsilă din anul acesta și din anul trecut se vînd în grabă din cauza strimtoarei de loc cu prețul dela 5 coroane, la **Ternyei Árpád**, Arad, str. Demeter nr. 92. La cumpărare în mare — preț redus.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnei așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 kg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., 1 kg. de carne de vită îngrășată partea dindărăt pentru supă 64 cr. 1 kg. carne de tocană 56—60 cr. 1 kg. de carne pentru friptură, antricoate, pulpa de sus, pește albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 kg. din partea dinainte 48—52 cr., 1 kg. dinapoi 64—68 cr.

Vițel tinăr:

1 kg. dinainte 72 cr., 1 kg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 kg. 72—76 cr., 1 kg. din cotlete 84 cr., 1 kg. de umsoare curată 70 cr., 1 kg. de slănină 70—76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân cu stimă:

Farkas György,
măcelar.

Ferry-utca casa Kristyóry.

Lângă berăria Deutsch.

Practicant în farmacie.

Un tinăr român absolvent de 6—8 cl. gimnaziale și care cunoaște limba maghiară și germană, poate află imediat aplicare ca practicant în farmacie la subscrisul.

Ciacova, la 8 Noembrie 1907.

Cu toată stima:

Dionisie Negru
farmacist.

Contra boalelor de plumâni

a tusei, răgușelei, laringitel, se recomandă: **pilulele Frankl** (sulfolquaiac pil.) experimentate de medici. — și bolnavul cel mai gingaș le ia cu plăcere.

Prețul unei cutii mare 2 cor. 40 fl.

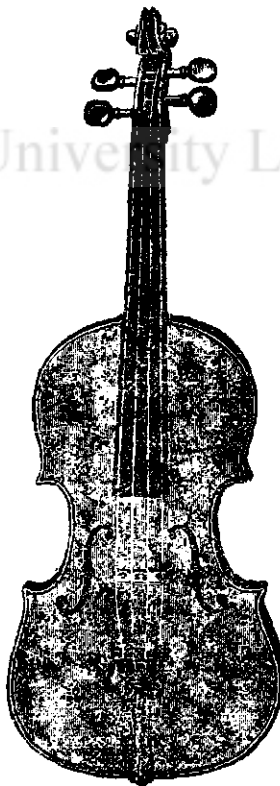
Se găsește în farmacia:

Frankl Antai Szeged,
Felsőváros 20.

Distins cu medalie de argint a societ. regnicolare — de industrie.

Braun Mihály
măstru de muzicale
furnis conserv. din Cluj,
Kolozsvár,
Wesselényi M.-u. 18.

Vioare fine, viole și celo se pregătesc în atelierul meu. Coarde italiene veritabile, germane făcute din mațe, coarde de mine însumi fabricate. Paturi de vioară și tot felul de alte părți a vioarei. — Cele mai grele reparări se fac repede și artistic.

Prima societate de credit funciar român din București.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 20 Noembrie stil vechiu a. e., ora 3 p. m., urmează a se ține licitație prin oferte închise și fără drept de supralicitare la sediul acestei Societăți, strada Colței Nr. 27, București, pentru vânzarea de veci a moșiei „Piscul Rusului” din comuna Dăgața județul Roman.

Intinderea totală a acestei moșii este aproximativ de 174 făci, din care 76 făci pădure, restul arătură, fâneațe și imaș.

Licităția va începe dela suma de lei 66.000.

Garanția cerută la licitație este de 5000 lei în scrisuri funciare rurale.

Condițiunile speciale pentru vânzarea acestei moșii se pot vedea la Sediul Societății în orice zi de lucru, între orele 11 a. m. până la 6 p. m. Ele fac parte integrantă din contract.

Ofertele trebuiesc făcute pe formularele date de Societate, la care se găseșc alăturate condițiunile speciale de vânzare.

Vânzarea rămâne definitivă numai după aprobarea Consiliului de Administrație.

Diracțiunea.

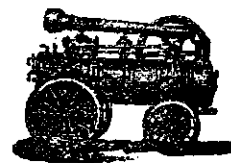
Szatmáry Mihály

MEȘTER DE CAZANE

Szeged, strada Pille nr. 25.

Intreprindere atât în loc cât și în provincie tot felul de reparări de cazane, mașini și locomobile la moare de aburi și fabricii de șpirit. Aceste le efectuește cu prețuri favorabile și pe lângă garanție.

La chemare prin scris, vin în persoană ori și unde.

George Bendorfean

pictor de biserică și auritor

Sibiu, Hermannsplatz 3 (lângă cazarma cea mare).

Primește pictarea a tot felul de fresouri ornamentare în ori ce stil, pictarea icoanelor dela altar, tot felul de marmorare.

Mai depărte primește renovarea altarelor vechi, a amvoanelor și cristelnițelor, și aurirea lor.

La dorință se trimite o listă de prețuri; și pentru stabilirea lucrului se angajază cu plăcere să meargă ori unde pe cheltuiala proprie.

— Garantează pentru trăinicia lucrului. —

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din isvoreanle de acid carbonic din baia celebră Buziás, pentru prepararea apei gazoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul” e normal. Conținutul de acid carbonic: 99-57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Biuroul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii blucare Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

TRISKA J.

Pianine — Cimbale — Piane
Harmonice

în prețul de fabrică se pot
căpăta și plătit în rate.

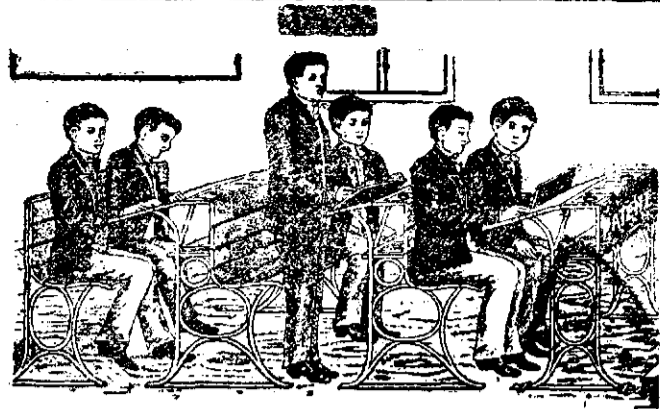
● Se închiriază instrumente. ●

Acordarea sau repararea în
loc sau în provincie o săvâr-
șește prompt.

Cel mai mare magazin
de piane în Ardeal

TRISKA J.

KOLOZSVAR
Sétatér-u. 10. (Casa propr.)

Cele mai moderne
mobile de
fier și aramă
și cele mai practice
bănci higie-
nice de școală
și mobilarea lo-
cuințelor, hotele-
lor, spitalelor și

a școlilor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune ma-
teriale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe-
rează numai de cătră firma

Bernhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Weiszfeiler Sándor, blănar de lux.

Brassó, str. Kapu nr. 46.

Prăvălie exclusivă de blănuri preparate proprii
în mic și mare.

Ține în magazin: Boauri (manșoane, manșete,
bunzi, saci de picioare, paltoane scurte, căuist de
pele și de stofă asortiment bogat.

— Se primesc comande, transformări, și reparaturi. —
Comandele din provincie se săvârșesc repede și prompt.

Bunzi de călătorit sau de picioare,
ile dau împrumut; blănilor cumpărate la mine
— — — se curăță gratuit. — — —

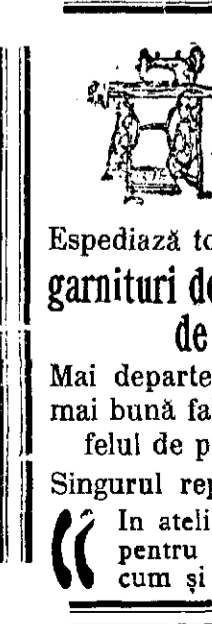

SCHMIDT FRIGYES és TÁRSA.

Atelier de repararea
mașinelor și de lăcătușerie, provăzut cu putere electrică.

Nagyvárad, Hattyu-utca nr. 2.

Pregătim tot felul de lucrări, cari se țin de bransa noastră;
astfel de exemplu: Lumini electrice, porți de pompă, în-
grădiri la bolte de morți și orice lucrări de relief și gustos
mod. Preătim apoi și reparăm și provedim din nou: tot felul
de mașini de economie, instrumente de economie, instru-
mente de aranjament de moară, Transmissiuni, mașini
de vapor, etc. Acestea din urmă, ca măiestri mașiniști, ce luăm
pe răspunderea noastră.

Mai ales punem mare pond pe îmbunătățirea mașinelor de tipografie și
mutarea tipografiilor, fiindcă SCHMIDT FRIGYES, membrul firmei, a servit
14 ani de-a rândul în fabrica de mașini alui Wörner J. és Társa din Bpsta.

Fempel E. Pancsova.

Espediază tot felul de mașini originale de prima calitate, d. e.:
garnituri de îmblătit, ciure, grape, tăietori de tului, mașini
de sfărâmat, teasc de struguri, ș. a., ș. a.

Mai departe își recomandă magazinul cu **biciclete** cea
mai bună fabricație, și **mașini de cusut**, precum și tot
felul de părți alcătuitoare de biciclete și mașini de cusut.

Singurul reprezentant al mașinei de spălat **JOHNS.**

„ In atelierul meu aranjat cu putere motorică primesc
pentru reparațiuni tot felul de mașini originale, pre-
cum și mașini de cusut cu prețurile cele mai moderate. ”

AU SOSIT

cele mai frumoase și mai moderne

noutăți de toamnă

în stofe, precum și flanele și bar-
cheturi de spălat

modelele cele mai noi și asortiment bogat, cari se găsesc
numai la mine cu prețurile cele mai favorabile.

Pânză și șifon

asemenea în calitatea cea mai bună. O cumpăratură de
probă poate convinge pe ori și cine, că numai la mine
se poate târgui bine și ieftin.

Solicita părtinirea binevoitoare:

George Jancovici

ARAD, stada Forray nr. 2.
(casa Lukácsy).

GEORG DÉCSI

măiestru
de
instru-
mente
muzicale

Magazin de tot felul de in-
strumente muzicale, depozit
bogată de cele mai bune
coarde.

Primește și execută prompt tot
felul de comande din provincie,
precum reparaază bine și ieftin
orice lucrare ce aparține acestei
ramuri.

Sibiu
str. Ocnei
Nr. 10.